

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

కవితార్కికసింహ సర్వతంత్రస్వతంత్ర
శ్రీమద్వేదాంతదేశిక విరచితం మహాకావ్యం

॥ యాదవాభ్యుదయః ॥

॥ పంచదశః సర్గః ॥

This document* has been prepared by

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజమహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

---

*This was typeset using skt, L^AT_EX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
॥ యాదవాభ్యుదయః ॥
॥ పంచదశః సర్గః ॥

అథ పద్మభువః పితుః సకాశాత్
అభిగచ్ఛన్ యదుపుంగవం దిదృక్షుః |
మునిరధ్వని వల్లకీసహాయః
ప్రజగౌ లాస్యతరంగితప్రచారః ॥ 15.1 ॥

అహమస్మి పితామహస్య సూనుః
స విభోరాత్మభువః సరోజనాభే |
భజతే భువి సాంప్రతం స దేవః
స్వయమేవానకదుందుభేః సుతత్వం ॥ 15.2 ॥

అవరోపితగోపసూనుభావః
స నటః సంప్రతి దేవకీసుతః సన్ |
పరితోషితభావుకః స్వవృత్త్యా
శ్రుతిలక్ష్యాం మహతీం ప్రియామవిందత్ ॥ 15.3 ॥

తదహం తమసః స్థితం పరస్తాత్
అనపాయద్యుతి భాస్వతాఽఽత్మనైవ |
కమలోల్లసితేన దర్శనీయం
దినమాద్యంతవివర్జితం దిదృక్షే ॥ 15.4 ॥

గుణసింధురసౌ గుణాతివర్తి
గతిరంతః స్థితిరాగమైకగమ్యః |

దయితాసహితో దయైకసంగీ
గురురాద్యో మయి గౌరవం విధాతా || 15.5 ||

జగదేకహితేన జన్మనాఽసౌ
దనుజైరాక్రమణం భువో నిరుంధన్ |
కలహప్రియ మద్వచోనురోధాత్
న కథం విగ్రహమారభేత నాథః || 15.6 ||

అధికారవిలంబితాపవర్గ-
స్థిరసంగాదపకౌతుకస్త్రివర్గే |
విధినా నియతేన ధర్మగుప్తై
వినియుక్తోఽస్మి విరోధనేన దీవ్యన్ || 15.7 ||

విదధే వినివేదితం మయాఽసౌ
వివిధం విశ్వహితం విధాస్యతే చ |
స్వజనత్వధియా సురాసురాణాం
బహుమానైకపదం యతోఽహమాసం || 15.8 ||

వినివేదయతా రిపోరుదంతం
దివిషద్వైభవదావచిత్రభానుం |
అజితస్య జిగీషతో మయాఽసౌ
విజయారంభమహోత్సవో విధేయః || 15.9 ||

ఇతి భవ్యమనోరథో మహీయాన్
ప్రభుమాసీనముపహ్వారేఽభియాతః |
విదితాఖిలవేదితవ్యమిత్థం
ముదితః ప్రాహ జగద్ధితం మునీంద్రః || 15.10 ||

జయ దేవ జగత్త్రయాంతరాత్మన్
న నియంతా న చ తే సమస్తద్వదన్యః |

భవభీతినిశీధినీవిభాతం

పరమం బ్రహ్మ భవంతమామనంతి || 15.11 ||

ఉదితః ప్రణవాంకురాత్మనా త్వత్

వివిధస్కంధవిభక్తరూఢశాఖః |

త్వదనుగ్రహపుష్పితః ప్రజానాం

ఫలమిష్టం నిగమద్రమః ప్రసూతే || 15.12 ||

విషమం నిజకర్మభేదయోగాత్

బహుమానాస్పదబంధ మోక్షలీలః |

జనితం భవతైవ పుత్రనీత్యా

జగదేతత్ స్వయమేవ రక్షసి త్వం || 15.13 ||

గుణచిత్రి తజంతుదంతురేఽస్మిన్

జగతి త్వద్విహితే హితే తరేభ్యః |

అపి విశ్వస్యజాం సమాహితానాం

అయథాచింతి తమాపతంత్యవస్థాః || 15.14 ||

సుకృతోపచయేన జాతసిద్ధిః

త్వదసౌ కశ్చిదుపస్థితాపరాధః |

అనుభూయ హిరణ్యరావణత్వే

భజతే సంప్రతి చేదిరాజభావం || 15.15 ||

త్రిషు జన్మసు తే విహారదక్షం

విధినా సింహగజక్రమేణ స్పృష్టః |

సహజః కిల రుక్మిణీనిమిత్తే

స రిపుః సంప్రతి కృత్రిమశ్చ జాతః || 15.16 ||

విపథేన సదైష విప్రధావన్

విబుధాగ్రామవిపన్నిదానభూతః |

భవతో భజతామనన్యసాధ్యం
వినిపాతం ప్రణిపాతవృత్త్యనర్హః || 15.17 ||

దమనం దమఘోషసంభవస్య
ప్రబలస్యాపి యదర్థ్యతే తదేతత్ |
మధుకైటభమేరుమర్దినస్తే
మశకామర్కనమాత్రమిత్యపైమి || 15.18 ||

అథవా జగదేతదోదనస్తే
తదుపఘ్నున్నుపసేచనం చ మృత్యుః |
మహదాది విలాపయన్ మహిమ్నా
దమనైరాద్రియసే న దానవానాం || 15.19 ||

సుహృదోఽపి సదా సురాసురాణాం
ప్రణతానుగ్రహభావితా త్మనస్తే |
క్వచిదాపతితోఽపి పక్షపాతః
సమతామేవ సమర్థయేత సత్యాం || 15.20 ||

ప్రథమా చరమా చ దేవతా త్వం
వరణీయా వరదా చ విశ్వవంద్యా |
నిగమేషు సతీ పురేషు చైకా
జనయిత్రీ జనపంక్తిహారిణీ చ || 15.21 ||

ఘటకైరివ కర్మపాశనద్దేః
స్థిరకాలాత్మకచక్రయంత్రనిష్ఠైః |
విహారస్యధరోత్తరక్రమేషు
స్వవశైరేవ సురాసురైః స్వతంత్రః || 15.22 ||

సవనే భవముక్తిసంధిరూపే
 విధినా విశ్వపతే విచిత్రహేతిం |
 హృది శాంతధియః సమింధతే త్వాం
 అనఘాత్మక్రతుహవ్యవాహమాద్యం || 15.23 ||

అణిమాదిభిరేక ఏవ భిన్నః
 పరవిద్యామణిదర్పణేషు భానాత్ |
 సుదృశాం భజసి త్వమాత్మభూతః
 సుఖసందర్శనయోగ్యమాభిముఖ్యం || 15.24 ||

అపి దృష్టమపి శ్రుతం ప్రభావం
 భవదీయం భవినస్తమోభిభూతాః |
 న విదంతి యథావదాత్మవంతః
 త్వనుపశ్యంతి కరస్థితాంబుకల్పం || 15.25 ||

సహధర్మచరీం సదాఽనువృత్తాం
 స్వయముద్ధీపయతా త్వయాఽనుకంపాం |
 శరణాగతరక్షణప్రతస్య
 ప్రతిలబ్ధోఽయమిహ ప్రయోగకాలః || 15.26 ||

అహితం న విచింతితం మయైతత్
 చిరదుష్కర్మకృతోఽపి చేదిభర్తుః |
 సహ నాకసదామసౌ విమానైః
 సుకృతిత్వం లభతాం త్వదస్త్రపూతః || 15.27 ||

స్వపతః కిల జాగ్రతశ్చ తస్య
 త్వయి వైరేణ విదీప్తచిత్తవృత్తేః |
 త్వదనుస్మరణప్రభావయుక్తా
 నియతిస్త్యన్మయతామివాతనోతి || 15.28 ||

వినివేదితవిశ్వకార్య ఇత్థం
 కృతినా తేన కృతార్హణో యథార్హం।
 మునిరాత్మమనీషికావదాతః
 ఖలచేతోమలినం ఖముత్పపాత ॥ 15.29 ॥

వసుదేవసుతశ్చ పాండవేన
 క్రతుమారబ్ధవతా కృతోపహూతిః।
 సమరప్రియయా సహ ధ్వజిన్యా
 సవనం తస్య జగామ సత్ప్రీతీక్ష్యః ॥ 15.30 ॥

యదుభిః సహ యాదవేశ్వరం తం
 పరిషత్ప్రాప్తముపేత్య పంచ పార్థాః।
 విభవోచితమీశ్వరానురూపం
 సుహృదర్థం చ సమర్చయాంబభూవుః ॥ 15.31 ॥

క్రతుమప్యనఘం స ధర్మనూనుః
 హవిషాం భోక్తరి దత్తసన్నిధానే।
 విధివత్ స్వధియా సమర్చ్య చక్రే
 బహుధాఽనుశ్రుతతత్ప్రీభావభూమా ॥ 15.32 ॥

హరిదశ్వసముద్భవం ప్రదానే
 ధనగుప్తౌ చ సుయోధనం న్యయుంక్త।
 స్వయమేవ సమాహితేన వప్రే
 హరిణా విప్రపదావనేజనాంశః ॥ 15.33 ॥

సమయే పరిషత్సభాజనార్హే
 దివిషత్పూజ్యపదోఽపి దైత్యహంతా।
 కిమసావితీ యాదవేషు కశ్చిత్
 నృప ఇత్యైక్షి జనైరలక్ష్యపారః ॥ 15.34 ॥

అవిశేషితశేషవృత్తివాచం
 నిజపారమ్యనిగూహనాధిగమ్యం |
 అప్యథగ్విభవైస్తమాసనాద్యైః
 ఉపమృద్నంత ఇవాసత క్షితీంద్రాః || 15.35 ||

అథ యుక్తవిమర్శిభిశ్చతుర్భిః
 గురుభిః పశ్చిమపాండవో నియుక్తః |
 ప్రవివేశ సభామశేషకర్తుః
 యదువీరస్య విధాతుమగ్రపూజాం || 15.36 ||

అవదచ్ఛ తమేతమగ్రగణ్యం
 విబుధానాం పితరం పతిం గురుం చ |
 హరిమర్చితుమర్చ్యముద్యతాః స్మః
 తదశేషైరనుమన్యతాం సుధీభిః || 15.37 ||

జగదేకపతేరముష్య పూజాం
 స్థిరధర్మద్రుమమూలనేకరూపాం |
 నిఖిలానుమతాం నృపో విధత్తే
 నిరపాయప్రియపథ్యభావభవ్యాం || 15.38 ||

ఇతి దర్శయతః పదం సమాజే
 బలినాం మానభృతాం మహీపతీనాం |
 మహతీ బహువారముత్తమాంగే
 సహదేవస్య పపాత పుష్పవృష్టిః || 15.39 ||

హరిమర్చయితుం య ఈహతే తం
 సురపుష్పైః స్వయమర్చయంతి దేవాః |
 ఇతి నూనమగాపయత్ ద్విరేషైః
 ప్రస్మృతః పాండుసుతే ప్రసూనవర్షః || 15.40 ||

అవలోక్య తదద్భుతం మహీయః
 ప్రతిపన్నానుమతే నరేంద్రలోకే ।
 నిజగాద హసన్నమరవేగాత్
 క్షితిపాలాన్ శిశుపాల ఉన్మదిష్టుః ॥ 15.41 ॥

విదితం భవతామిదం యదేతత్
 స్వయమాహూయ మహీయసః క్షితింద్రాన్ ।
 అవమన్యత ఏవమధ్వరస్థః
 కుటిలో హంత కుమార ఏష కుంత్యాః ॥ 15.42 ॥

అయమశ్విసుతోఽపి తావదాస్తాం
 యది మాద్రీతనయః స పాండుసూనుః ।
 రభసాదవమత్య రాజలోకం
 యది జీవేదలమన్వవాయవాదైః ॥ 15.43 ॥

కృపణేన కిమత్ర సాధునా నః
 సహదేవేన నియోగసాధకేన ।
 చతురః పునరస్య పూర్వజాతాన్
 మనసా యాత శతాన్ మనుష్యదేవాః! ॥ 15.44 ॥

ద్విరదాయుతసత్త్వశాలినో మే
 యది ధర్మధ్వజ ఏష ధర్మసూనుః ।
 మిషతః పరిభూయ ధర్మపాలాన్
 యజతే పశ్యత పశ్చిమేష్టిమస్య ॥ 15.45 ॥

అథవా వసుదేవబంధుదృష్ట్యా
 వయమాసీమహి మందహాసగర్భం ।
 స్వయమస్య పితా కథం స ధర్మః
 తమిమం ధర్మవిపర్యయం సహేత ॥ 15.46 ॥

అయమస్మదనుజ్ఞయా విజిత్య
క్షితిమాసాదిత రాజసూయధర్మః |
ప్రసవోపగమే పతిప్రతీపా
వనితేవాద్య బిభర్తి వైపరీత్యం || 15.47 ||

పరిపశ్యతి హంత రాజలోకే
పశుపాలస్య విధీయతే సపర్యా |
అథ తత్ర సమర్థతైవ తంత్రం
తదసౌ వీరవరేణ్య ఏకలవ్యః || 15.48 ||

కురువృద్ధముపేక్ష్య జాహ్నువేయం
జయసంప్రీణితజామదగ్న్యరామం |
ఇతరానపి తాదృశానిహైతాన్
న చ గోపో న చ యాదవః సమర్చ్యః || 15.49 ||

అతిమర్త్యబలా విరాటశల్య-
ద్రుపదాద్యా బహవో హి సంతి వృద్ధాః |
అతిలంఘనమభ్యుపైతు కో వా
గుణకర్మశ్రుతశాలినామమీషాం || 15.50 ||

క్వచిదర్చనమింద్రజాలతశ్చేత్
కుహకాః సంతి పరశ్శతాః పృథివ్యాం |
అథ కశ్చన సత్య ఏష భూమా
క్వ గతోఽసౌ యవనాదిసైన్యగంధే || 15.51 ||

అయమగ్రజ ఏష రౌహిణేయో
బలశాలీ వపుషా చ శుద్ధవర్ణః |
అనతిక్రమణం తదస్య యుక్తం
యది శేషోఽయమవిప్లుతః క్రమో వః || 15.52 ||

నటవద్ధృతశంకచక్రచిహ్నః
 కతి నామాత్ర విడంబయంతి విష్ణుం |
 అనుకర్తుమయం చ తద్వదీశః
 కథమీశత్వమనూర్మిషటకహీనే || 15.53 ||

న చ విశ్వసిమో న వృద్ధవాక్యం
 బలవన్మానవిలంఘనం న చేత్ స్యాత్ |
 న వదంత్యనిదంపరేషు సంతః
 స్తుతివాక్యేషు యథాశ్రుతార్థసిద్ధిం || 15.54 ||

ఇతి తత్ర ముదా వికత్థమానం
 కఠినం కంఠవిలగ్నమృత్యుపాశం |
 పరిదృష్టపరావరస్తమిషత్
 వినయః విష్ణుపదీసుతో బభాషే || 15.55 ||

శృణు తా త హితం సమాహితస్తవం
 రుశతీం వాచమపాస్య రోషజాతాం |
 అవిమృశ్య విపత్తిమాపతంతీం
 న హి తిష్ఠంత్యహితేషు బుద్ధిమంతః || 15.56 ||

అతిపత్య ముకుందమంతికస్థం
 పథికానర్చితుమున్మనా భవేద్యః |
 అవధీరితకౌస్తుభః స నూనం
 కురువిందేషు కుతూహలం విధత్తే || 15.57 ||

స్తుతిభిః కతిచిత్ త్రివర్గమృచ్ఛ-
 ంత్యపవర్గం చ యమేకమాశ్రితాభిః |
 నిరయే నిపతంతి నిందయాఽనేయ
 యతి తద్వేత్త వదైష యత్క్రియార్హః || 15.58 ||

సహజం నయనం చ తత్తత్తీయం
 భుజయుగ్మం చ తవ స్థితా తిరిక్తం |
 సహసా యదుపాగమేన నష్టం
 స్వయమాకారయసి స్వమృత్యుమేనం || 15.59 ||

న హి సంతి న నిశ్చితాగమార్థా
 న గతాః సన్నిహితాశ్చ న ప్రసుప్తాః |
 అపి తు శ్రపయా నతా స్త్వదుక్తిః
 త ఇమే నన్విహా చేతసా హసంతి || 15.60 ||

యది జీవితుమీహనే చిరాయ
 ప్రతిపద్యస్వ హితం యదస్మదుక్తం |
 అథ న ప్రహితో జలాంజలిస్తే
 శృణుతాన్యే య ఇహ శ్రుతౌ నిరూథాః || 15.61 ||

యుగకోటిశతాయుతాని వేధాః
 స్వపదం ప్రాప యమేకమర్చయిత్వా |
 మనుజస్య తదర్చనే విగాయన్
 మతిహీనః పశురేష మర్షణీయః || 15.62 ||

విధిహస్తధృతా త్ యదంఘ్రిపద్మాత్
 చ్యవమానా పవమానవేగహీనా |
 విపునాతి జగంతి దివ్యసింధుః
 క్రమతే హంత తదర్చనే వివాదః || 15.63 ||

స చ కశ్చన సర్వమేధయజ్వా
 హవిరాత్మాహ్వాయమాత్మనైవ హుత్వా |
 యత ఏవ బభూవ దేవదేవః
 స కిమస్మాభిరదైవతైరనర్చ్యః || 15.64 ||

య ఇహోద్య భజంతి యజ్ఞభాగాన్
 కృతినః కార్తయుగేన కర్మణా తే |
 అయజంత పురా యమేకమాద్యం
 వరివస్యామిహ తస్య వారయేత్ కః || 15.65 ||

అథవా విబుధాదిపూజనీయే
 మనుజైరర్చనమత్ర మా విధాయ |
 ఇతి నామ విమన్యతామిదానీం
 అపశుత్వాయ చ కల్పతామయం నః || 15.66 ||

ధనబంధువయః క్రియాదిమాత్రైః
 అధికేష్వప్యచమక్రియా విహత్యైః |
 జగదేకపతౌ సదోపకర్త-
 ర్యపకృత్యైష భజేత కామవస్థాం || 15.67 ||

క్వచిదర్చయతి ప్రభూతపుణ్యే
 త్రియుగం తద్వదలబ్ధభాగధేయైః |
 యది నామ ధియా న శోచితవ్యం
 న కథం దర్శనతోఽపి నందనీయం || 15.68 ||

యదనుగ్రహనిగ్రహప్రయుక్తే
 సుఖదుఃఖే శృణుమః స్వయంభువోఽపి |
 విమతిం భజతస్తద్గర్హణాయాం
 న చ దేయోఽనునయో న సాంత్వనా చ || 15.69 ||

న పనాయతి చేదసౌ న జిహ్వ
 న నమన్యత్యథ నైతదుత్తమాంగం |
 యుది నార్చయతో న తౌ చ హస్తౌ
 కృపయా కల్పితసన్నిధానమేనం || 15.70 ||

నిరుపాధికసర్వబంధుమేనం
 ద్విషతాఽనేన న భాషణప్రసంగః |
 నిరయజ్వలనేంధనీభవిష్యన్
 కృపణః కేవలమేష శోచితవ్యః || 15.71 ||

సహనీయతయా ప్రతిశ్రుతం యత్
 వసుదేవస్వసురచ్యుతేన పూర్వం |
 అపరాధశతం తదద్య పూర్ణం
 భవితా చైద్యవిపత్తయే పరం తత్ || 15.72 ||

కురువృద్ధవచస్తదేతదర్థ్యం
 దమఘోషప్రభవో నిశమ్య దీప్తిః |
 ప్రభయాఽనుకృతప్రవర్ణ్యదీప్తిః
 ప్రతిరుంధానదురాసదో రరాస || 15.73 ||

నిపుణైరతిబాలవృద్ధవాక్యం
 న పరిగ్రాహ్యమితి బ్రువంతి సంతః |
 సహదేవవదేష ఇత్యనింద్యం
 పృథుకత్వేన పితామహం నినింద || 15.74 ||

అతివృత్తిమవేక్ష్య తస్య ఘోరాం
 అశనిక్షోభనిభాం సభాసదస్తే |
 సదసత్ప్రతిపత్తిమూఢచిత్తాః
 క్షణమాలేఖ్యసమర్పితా ఇవాసన్ || 15.75 ||

జహసుః కతిచిద్వినింద్య చైద్యం
 పిదధుః కర్ణయుగం పరే కరాభ్యాం |
 సురసింధుసుతం శశంసురన్యే
 వ్యచికిత్సంత చ కేచిదల్పసత్త్వాః || 15.76 ||

మునిభిః పులకాంచితాఖిలాంగైః
 క్షరదానందధుబాష్పద్ధిగ్ధదైహైః |
 అనుమోదనజాతమౌలికంపైః
 హరికీర్తిశ్రవణోన్ముఖైరభావి || 15.77 ||

స్తు తినిందనయోరభిన్నరూపం
 ముఖరాగం మధుహంతురీక్షమాణైః |
 యదుభిః ప్రతిరుద్ధరోషవేగైః
 క్షమయా తిర్యగవైక్ష్యత క్షమైవ || 15.78 ||

మధుజిత్పరివాదజాతరోషం
 సహసా చేదిపతేర్వధాయ సజ్జం |
 గదయా సహ భీమముజ్జిహానం
 శమయన్నితమవోచదాపగేయః || 15.79 ||

బలభీమసుయోధనైరముష్మిన్
 పరిహీణాయుషి న ప్రవర్తితవ్యం |
 అతిపర్యనుయోగయా నియత్యా
 హరిణైవైష భవాభివన్నివర్త్యః || 15.80 ||

త్యజ సాహసముజ్జ్యతామమరః
 సమయే విక్రమసంపదాద్రియేత |
 సదనాగతసూదనాపవాదో
 మహతాం సంప్రతి మా చ భూదయం వః || 15.81 ||

భజతు ప్రథమార్హణాం యథార్హం
 భగవానేష భవార్హవైకసేతుః |
 ప్రకృతస్య విధాతుమంతరాయం
 స్వయమేతస్య శుభస్య న క్షమం వః || 15.82 ||

ఇతి శాంతనవే ప్రభాషమాణే
 నిఖిలానుశ్రవసంశయప్రమోక్తా |
 ముదితో మునిరబ్జయోనిజన్మా
 ముహురాధూతకరస్తదభ్యనందత్ || 15.83 ||

క్షితిపాలగణోదధిస్తదానీం
 విషమారంభవిరోధనేతుభిన్నః |
 స్తిమితక్షుభితాకృతిర్బభాసే
 గగనాంభోధరసన్నిభో గభీరః || 15.84 ||

నన్యతే ముదితేన నారదేన
 క్షిపతా మంక్షు మృగత్వగుత్తరీయం |
 సురసింధుసుతోదితం విపంచీం
 అసకృద్గాప యతాఽనునాదవృత్త్యా || 15.85 ||

ఉదగీయత యత్తదా విధిజ్ఞైః
 సమముద్గాతృభిరేకతాననాదైః |
 మధుమర్దన గీతగర్భయా తత్
 విశదం నారదవీణయాఽన్వవాది || 15.86 ||

వ్రజయోషిదపాంగవేధనీయం
 మధురాభాగ్యమనన్యభోగ్యమీడే |
 వసుదేవవధూస్తనంధయం తత్
 కిమపి బ్రహ్మ కిశోరభావదృశ్యం || 15.87 ||

నికటేషు నిశామయామ నిత్యం
 నిగమాంతైరధునాఽపి మృగ్యమాణం |
 యమలారునదృష్టబాలకేలిం
 యమునాసాక్షికయౌవనం యువానం || 15.88 ||

పదవీమదవీయసీం విముక్తైః
 అటవీసంపదమంబువాహాయందిం |
 అరుణాధరసాభిలాషవంశాం
 కరుణాం కారణమానుషీం భజామి || 15.89 ||

అధరాహితచారువంశనాలాః
 మకుటాలంబిమయూరపింఛమాలాః |
 హరినీలశిలావిభంగనీలాః
 ప్రరిభాః సంతు మమాంతిమప్రయాణే || 15.90 ||

జయతాదిహ దేవకీసుతోఽసౌ
 జగతామాదిరనాద్యనంతభూమా |
 అవతారయితుం భరం పృథీవ్యా
 వసుదేవస్య గృహే కృతావతారః || 15.91 ||

క్రతురత్ర సమర్పితః కృతార్థః
 స చ ధర్మః కిమివాచచార ధర్మం |
 జగదేకపతేరముష్య పూజాం
 విదధానేన యుధిష్ఠిరేణ పుత్రీ || 15.92 ||

ఇహ నాకసదో న మానుషాస్తే
 య ఇమే కృష్ణమిహోర్చయంత్యనన్యాః |
 అయమేవ మహో మమేతి గాయన్
 స తదా మూర్త ఇవాస నాట్యవేదః || 15.93 ||

అభినందితవృత్తిరార్యమిశ్రైః
 అవిసంవాదిభిరాగమోదితేషు |
 వినయాదవనమ్య విశ్వభర్తుః
 సహదేవః స్వయమాహరత్ సపర్యాం || 15.94 ||

అరజస్తమసాం మహీపతీనాం
 అనుమత్యా మునిముఖ్యసమ్మతే చ |
 పురుషస్య పరస్య పూర్వపూజాం
 సహదేవప్రహితాం శశంసురార్యాః || 15.95 ||

తృణభుక్ప్రీతిమస్తృణాయ మత్వా
 స తదా చేదిపతిర్యుధిష్ఠిరాదీః |
 అజహత్పరుషో భిహేతిజాలో
 దరశేషేంధనవహ్నివద్దిదీపే || 15.96 ||

అజగుప్సత భూభృతః సహిష్ణూన్
 పరివాదైశ్చ తిరశ్చకార పార్థాః |
 అవమత్య ముకుందమర్భకోఽసా-
 వితి ధిక్కృత్య పితామహం జగర్త్ || 15.97 ||

అనఘూఽయమతంద్రితః క్రియాయాం
 గురుభిః శిక్షితశుద్ధధీరనేక్షైః |
 కురువంశపితామహాః కుతోఽసౌ
 మతిమోహేన మహీయసా గృహీతః || 15.98 ||

అశరైరజడైరనేడమూక్షైః
 మునిభిశ్చాత్ర కిమంగ్యకారి మౌనం |
 అథవా కిమరాతిపక్షసక్తైః
 అహమస్మీతి ముహుర్జహాస మూఢః || 15.99 ||

పరివర్తహుతాశనప్రదీప్తం
 వదనం తస్య రుషా విజృంభమాణం |
 ఫణభృద్భిలభీషణం తదాఽఽసీత్
 జ్వలదుల్కాశతదుర్నిరీక్షనేత్రం || 15.100 ||

బడబానలధూమరాజిరూక్షా
 భ్రుకుటిస్తస్య ముఖే పరిస్ఫురంతీ |
 దద్యుశే తదనూఽ ప్రసహ్య పాతుం
 శమనేనేవ నివేశితా భుజంగీ || 15.101 ||

భసితీకృతచందనానులేపః
 క్వథితద్రావితహేమపుష్పదామా |
 సహసా హృది తస్య కోపవహ్నిః
 సమదీపి స్ఫుటితప్రకీర్ణహారః || 15.102 ||

కరినౌ పరిపింషతః కరౌ ద్వా
 బహుశస్తస్య వరోర్మికా విశిర్ణా |
 ధ్రువమప్రశమాయ రోషవహ్నాః
 తుషవిక్షేపమధత్త రత్నచూర్ణైః || 15.103 ||

స్వవధాహతడిండిమస్వనాభాన్
 అసకృచ్ఛేదినియంతురట్టహాసాః |
 అభితో మణిభిత్తిభిః సభా సా
 ప్రజహోసేవ విజృంభితప్రతిశ్రుత్ || 15.104 ||

ప్రతిపద్య రుషా వివర్ణభావం
 తమసా బిభ్రదలంఘ్యమైకరాశ్యం |
 ఉపరక్త ఇవార్యమాఽస్తమృచ్ఛన్
 స భృశం సద్భిరభూదదర్శనీయః || 15.105 ||

శ్వసితైరవిదూరవృత్తిమద్భిః
 పరివారైరివ తత్యజే త్రసద్భిః |
 నిజమంసమరాతివన్నిజఘ్న
 పవికల్పేన పదేన చాస్య భూమిః || 15.106 ||

నిభృతైరపి పూర్వమైకమత్యాత్
 వికృతస్యాథ విరుద్ధచేష్టితాని |
 దధిరే దమఘ్నూషసంభవస్య
 ప్రతిబింబైరివ తస్య మిత్రభూతైః || 15.107 ||

వికృతాకృతివేషచేష్టితానాం
 అవలేపగ్రహలుప్తమానసానాం |
 అవధీరితజాహ్నవేయవాచాం
 అపహాసః పరమాదదే మహద్భిః || 15.108 ||

ఉపహూయ రణాయ వృష్ణవీరాన్
 నృపలోకాదథ నిర్జగామ చైద్యః |
 తమమంసత యాదవాస్తదానీం
 అనలస్కంధవినిః సృతం స్ఫులింగం || 15.109 ||

కతిభిశ్చన కామచారసక్తైః
 ఉపసంజాతమధైరుదగ్రశృంగైః |
 గజయూధపతేరివాగ్రభాజో
 గతిరేతస్య గజైరివానుజగ్మే || 15.110 ||

అథ తాననుమత్య పాండవాదీన్
 సమరస్థానముపాగతః ససైన్యః |
 హారిరప్రతిరోధనీయవృత్తిః
 ద్విరదాధీశమివ ద్విషం రురోధ || 15.111 ||

రథహస్తితురంగపత్తిరూపైః
 యుయుజాతే పృతనే యథార్హమంగైః |
 స్థితకర్మభిరాభిముఖ్యవద్భిః
 యుధి బింబప్రతిబింబవద్భవంత్యౌ || 15.112 ||

గరుడా ఇవ పన్నగానుదగ్రాన్
 ద్రుమషండానివ మారుతాః ప్రచండాః |
 అహితానభినిఘ్నతో నిజఘ్నుః
 యదుపీరా మధువైరిహేతికల్పాః || 15.113 ||

స్థితమప్రతిమే రథాంగపాణిం
 గరుడప్రఖ్యగతాగతే రథాగ్ర్యే |
 పతనోద్యతతారకానుకారీ
 శలభో వహ్నిమివాససాద చైద్యః || 15.114 ||

జ్వలదుజ్వలహేతిబృందశాలీ
 విపులస్యందనవేదిమధ్యదీప్తః |
 స్వయమేవ బభూవ చేదిరాజః
 స్వవిభూతేరభిచారహవ్యవాహాః || 15.115 ||

యదుపుంగవసూర్యసన్నిధానే
 శిశుపాలః ప్రతిసూర్యవత్ ప్రదీప్తః |
 కిమతో భవతీతి ఖిన్నచిత్తైః
 సఖిభిః స్వర్గిభిరప్యవైక్ష్యతైకః || 15.116 ||

మదలుప్తధియా తదాభియుక్తో
 యదుసింహశ్శిశుపాలకుంజరేణ |
 విజహార గుహాశయస్తరస్వీ
 నిఖిలారణ్యకనిర్విఘాతవృత్తిః || 15.117 ||

మధుమర్దనకార్ముకప్రణాదః
 సుమనశ్శోత్రసుధారసాయమానః |
 త్రిజగద్భయశాంతికప్రయోగో
 రణవేదప్రణవో బభూవ రమ్యః || 15.118 ||

అచిరద్యుతిభాస్వరోఽథ చైద్యః
 పురుహూతాయుధచారుచిత్రచాపః |
 ప్రలయస్తనయిత్సుభీమనాదః
 శరవర్షేణ ముకుందమభ్యవర్షత్ || 15.119 ||

గదయా తదపోహ్య బాణజాలం
 ప్రతినిర్ధూతహిమప్రభాకరాభః |
 అహితం విశిఖైరహణ్ ముకుందో-
 ఽదరవేధేఽపి దరవ్యథావిముక్తః || 15.120 ||

ముషితాంబరమస్త్రశస్త్రభూమ్నా
 దనుజారేర్దమఘ్నిషజన్మనశ్చ |
 అతిరాఘవరావణం తదానీం
 అభవద్ద్వైరథమాకులేందుసూర్యం || 15.121 ||

రథినోరథ వాదినోరివాసీత్
 యుధి శస్త్రాస్త్రమయైః ప్రమాణతర్కైః |
 అపరస్పరపాతిభిః ప్రభూతైః
 అవధానేన పరస్పరం జిగీషా || 15.122 ||

ప్రథితౌ రణయజ్ఞయాయజూకౌ
 ధనురామ్నాయసమాహితప్రయోగౌ |
 తదనన్యరసానతోషయేతాం
 నరదేవానుపహూతసన్నిధాత్వౌ || 15.123 ||

యదుసూర్యమవాప్య చైద్యచంద్రః
 శనకైర్యత్ర బభూవ మందధామా |
 గణనా న బభూవ కృష్ణపక్షే
 హతభగ్నాదివికల్పితేఽపి తస్మిన్ || 15.124 ||

రభసభ్రమణేన హేతిరాజో
 రణనీరాజనమాచచార శౌరేః |
 తమమంసత సైనికాస్తదానీం
 ద్విషదుత్పాతమలాతచక్రరూపం || 15.125 ||

సుకృతేన పురాకృతేన చైద్యః
 ప్రతిపన్నప్రకృతిః ప్రశాంతవైరః |
 క్షణమద్భుతకృష్ణరూపదర్శి
 శిథిలాకృష్టశిలీముఖోఽవతస్థే || 15.126 ||

సమయోదయసంభృతప్రసాదః
 త్రిగుణగ్రంథిచికిత్సకః శ్రితానాం |
 విలులావ సుదర్శనేన కృష్ణః
 శిశుపాలస్య శిరః కిరీటజుష్టం || 15.127 ||

సహా భృత్యగణైః సమిత్రవర్గే
 నిహతే చేదిపతౌ నివృత్తఖేదాః |
 అభితుష్టువురాదరేణ దేవా
 నరదేవాశ్చ తమీడ్యమాదిదేవం || 15.128 ||

హరిణా నిధనం తదీక్షణం చ
 ప్రయతామప్రతిబోధసంప్రయుక్తం |
 జగదద్భుతదివ్యభోగహేతుః
 ప్రవిబోధే తు దురత్యయా విముక్తిః || 15.129 ||

సహసా హరిచక్ర సంప్రయోగ-
 క్షణసంప్రాప్తవిపాకయా నియత్యా |
 అనఘస్థితిమంతిమామవస్థాం
 స తదా సంయమినామవాప చైద్యః || 15.130 ||

రభసేన రథాంగలూనకంఠాత్
 వపుషశ్చేదిపతేరుదీయమానం |
 తపనాయుతసన్నిభప్రకాశం
 యదువీరస్య తనుం వివేశ తేజః || 15.131 ||

అవలోక్య తదద్భుతం మహీయః
 క్షితిపాలైరమరైః సలోకపాలైః |
 మునిభిశ్చ ముహుః కృతావమరైః
 ఇదమిత్థం త్వితి నిశ్చయో న లేభే || 15.132 ||

ఇతి సంభృతవీరసప్తతంతుః
 కృతినా ధర్మభువా కృతానుయాత్రః |
 వినివర్త్య తమగ్రజానువర్తి
 పరమేశః స్వపురీం పునః ప్రతస్థే || 15.133 ||

జగద్వంద్యః ప్రాప్తో జలధిరశనామాత్మనగరీం
 యథార్హం సంస్పృష్టో యదుభిరఖిలైరర్చితపదః |
 ధరిత్రీ భారార్ధవ్యపనయనధర్మే ధృతమతిః
 మహిష్యా రుక్మిణ్యా మహిత చరితః సాధు ముముదే || 15.134 ||

అలఘుభిరపరాధైరాశరీరం ప్రవృత్తైః
 శ్రితమపి శిశుపాలం శృణ్వతామప్యసహ్యైః |
 విధివశనియతేన వ్యాజమాత్రేణ ముంచన్
 అజని పరిజనానాం శౌరిరాశ్వాసపాత్రం || 15.135 ||

|| ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య శ్రీమద్వేంకటనాథస్య
 వేదాంతాచార్యస్య

కృతిషు యాదవాభ్యుదయే మాహాకావ్యే పంచదశః సర్గః ||